

Sygn. akt: I C 982/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 03 lutego 2017 r.

Sąd Rejonowy w Bartoszycach I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Jolanta Mazurek
Protokolant:	prac. sąd Justyna Dudko

po rozpoznaniu w dniu 27 stycznia 2017 r. w Bartoszycach

na rozprawie sprawy z powództwa J. O.

przeciwko A. O., K. O. (1)

uznanie czynności prawnej za bezskuteczną (art. 527 kc)

1. Uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda J. O. umowę darowizny zawartą w dniu 08 października 2015 roku w formie aktu notarialnego sporządzonego przez notariusza J. G. z Kancelarii Notarialnej w B. nr repertorium(...) , pomiędzy dłużnikiem K. O. (2) a pozwanymi K. O. (1) oraz A. O., na mocy której pozwani nabyli udziały po 1/2 w prawie własności lokalu mieszkalnego nr (...) stanowiącego odrębną nieruchomość, położonego w budynku nr (...) w B. przy ulicy (...) wraz z pomieszczeniami przynależnymi, o łącznej powierzchni 48,20 m⁽²⁾, dla którego Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), wraz z udziałem (...) części we współwłasności gruntu oraz budynku dla których Sąd Rejonowy w Bartoszycach prowadzi Księgę Wieczystą o numerze (...) dla ochrony wierzytelności przysługujących powodowi wobec K. O. (2) w kwocie 72,000,- (siedemdziesiąt dwa tysiące złotych) wraz z odsetkami ustawowymi należnymi od tej kwoty od dnia 31 października 2015 roku do dnia zapłaty, ustalonej ugodą zawartą przed Sądem Rejonowym w Bartoszycach I Wydziałem Cywilnym z dnia 23 października 2014 roku w sprawie o sygnaturze akt I Ns 1487/14;

2. Nie obciąża pozwanych kosztami procesu;

3. Zasądza na rzecz kuratora reprezentującego małoletniego pozwanego A. O. - adwokata S. Z. kwotę 599,99 złotych, którą poleca wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Bartoszycach.

/SSR Jolanta Mazurek/

I C 982/16

UZASADNIENIE

Powód J. O. wniósł o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powoda J. O. umowy darowizny zawartej w dniu 08 października 2015 r., w formie aktu notarialnego sporządzonego przez notariusza J. G. z Kancelarii Notarialnej w B., nr repertorium(...), pomiędzy dłużnikiem K. O. (2) a pozwanymi K. O. (1) oraz A. O. na mocy , której pozwani nabyli udziały po 1/2 części w prawie własności lokalu mieszkalnego nr (...) stanowiącego odrębną nieruchomość położonego

w budynku nr (...) w B. przy ulicy (...) wraz z pomieszczeniami przynależnymi , o łącznej powierzchni 48,20 m⁽²⁾, dla którego Sąd Rejonowy w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą o nr KW (...),wraz z udziałem (...) części we współwłasności gruntu oraz budynku dla których Sąd Rejonowy w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą o nr KW (...), która to czynność prawna została dokonana z pokrzywdzeniem powoda J. O. , któremu przysługuje wobec K. O. (2) wierzytelność w kwocie 72000,- złotych wraz z odsetkami ustawowymi należnymi od tej kwoty od 31 października 2015 do dnia zapłaty , ustalona ugodą zawartą przed Sądem Rejonowym w Bartoszycach I Wydziałem Cywilnym z dnia 23 października 2014 roku w sprawie o sygn. akt I Ns 1487/14, o zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, wg norm przepisanych.

Powód w uzasadnieniu wskazał, że darczyńca – K. O. (2) jest jego dłużnikiem we wskazanej kwocie zgodnie z ugodą Sądu Rejonowego z dnia 23 października 2014 r., o sygn. akt I Ns 1487/14. W dniu 08 października 2015 r. na podstawie umowy darowizny, zawartej w formie aktu notarialnego, dokonała ona przeniesienia własności nieruchomości na rzecz dzieci: K. O. (1) i A. O.. Powód podnosił, że darowizna ta została dokonana z jego pokrzywdzeniem, jako że w związku z nią K. O. (2) wyzbyła się składnika majątku, z którego mogło nastąpić zaspokojenie jego roszczeń.

Pozwani K. O. (1) i A. O. w odpowiedzi na pozew wnieśli o oddalenie powództwa. Podnieśli, iż kwestionowana czynność prawna nie nastąpiła z pokrzywdzeniem powoda. Wskazali, że sytuacja dłużnika K. O. (2) w zakresie możliwości spłaty wierzycielowi J. O. kwoty 72.000,- złotych w istocie nie zmieniła się zarówno przed jak i po dokonaniu darowizny . Nie stała się ona zatem niewypłacalna , bądź niewypłacalna w większym stopniu niż przed dokonaniem tej czynności prawnej. Po zawarciu ugody K. O. (2) dowiedziała się , iż nie posiada zdolności kredytowej , żeby spłacić powoda. Sytuacji tej nie zmieniło posiadanie przez nią jako zabezpieczenia nieruchomości , która stała się przedmiotem spornej darowizny.

Sąd ustalił, co następuje :

K. O. (2) jest dłużnikiem powoda, co zostało potwierdzone ugodą Sądu Rejonowego w Bartoszycach z dnia 23 października 2014 r. o sygn. akt I Ns 1487/14, na mocy której K. O. (2) zobowiązała się zapłacić powodowi tytułem spłaty udziału kwotę 72000,- złotych wraz z odsetkami ustawowymi należnymi od tej kwoty od 31 października 2015 do dnia zapłaty . Wszczęte na tej podstawie przez powoda postępowanie egzekucyjne nie zaspokoilo roszczenia powoda. Powodowi wypłacono na dzień 8.09.2016 ze sprawy egzekucyjnej 1420,56,- złotych.

(dowód: ugoda z dnia 23 października 2014 r. – k. 53 akt I Ns 1487/14, akta Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Bartoszycach - Km 1544/16)

W dniu 08 października 2015 r., K. O. (2) dokonała darowizny w formie aktu notarialnego sporządzonego przez notariusz J. G. z Kancelarii Notarialnej w B., nr repertorium (...), na mocy którego pozwani K. O. (1) oraz A. O. – dzieci powoda i dłużniczki K. O. (2) nabyły udziały po 1/2 części w prawie własności lokalu mieszkalnego nr (...) stanowiącego odrębną nieruchomość położonego w budynku nr (...) w B. przy ulicy (...) wraz z pomieszczeniami przynależnymi , o łącznej powierzchni 48,20 m², dla którego Sąd Rejonowy w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą o nr KW (...),wraz z udziałem (...) części we współwłasności gruntu oraz budynku dla których Sąd Rejonowy w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą o nr KW (...).

(dowód:- umowa darowizny w formie aktu notarialnego – w aktach Sądu Rejonowego w Bartoszycach, V Wydział Ksiąg Wieczystych - księga wieczysta nr KW (...) załączona do akt sprawy)

W dniu 05 maja 2016 roku dłużniczka K. O. (2) złożyła w Sądzie Rejonowym w Bartoszycach – Wydział III Rodzinny i Nieletnich wniosek o zgodę na działanie w imieniu małoletniego powoda A. O.. Wskazując, że małoletni A. O. wraz ze swoją siostrą K. O. (1) są właścicielami mieszkania przy ulicy (...) B. w udziale po 1/2 . Rodzeństwo A. O. i K. O. (1)

chcą obecne mieszkanie zamienić na mniejsze z dopłatą i uregulować długi. Sąd postanowieniem z 17 października 2016 roku w sprawie I Nsm 189/16 oddalił wnioszek.

(dowód: wniosek –k.2, postanowienie Sądu Rejonowego w Bartoszycach z dnia 17.10.2016 sygn. akt. I Nsm 189/16)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny ustalono w oparciu o dowody z dokumentów przedłożone przez strony , dokumentów z akt sprawy tutejszego sądu I Ns 1487/14, I Nsm 189/16, dokumentów z akt komorniczych Komornika Sądowego SR Bartoszyce sygn. KM 1544/16, aktu notarialnego - sporządzonego w Kancelarii Notarialnej J. G. w B., Repertorium (...) , księgi wieczystej Sądu Rejonowego w Bartoszycach - KW (...). Treść tych dowodów jest zgodna ze sobą i tworzy spójny obraz stanu faktycznego w sprawie, a autentyczność żadnego z nich nie była przez strony kwestionowana. Część z wyżej wskazanych dowodów to dokumenty urzędowe sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej w zakresie ich działania, które stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone i korzystają w tym zakresie z domniemania prawdziwości (art. 244 § 1 k.p.c.). Stan faktyczny w rozpoznawanej sprawie w zasadzie nie był sporny pomiędzy stronami. Spór pomiędzy stronami toczył się natomiast , co do uznania bezskuteczność w stosunku do powoda czynności prawnej przenoszącej prawa i przedmioty z majątku dłużnika K. O. (2) do majątku pozwanych.

W ocenie powoda, w niniejszej sprawie spełnione zostały wszelkie przesłanki przewidziane w art. 527 § 1-3 kc. uprawniające powoda do wystąpienia przeciwko pozwanym z żądaniem uznania za bezskuteczne w stosunku do wierzyciela - powoda czynności prawnej wskazanej w pozwie. Pozwani zaś wskazywali, iż kwestionowana czynność prawna nie nastąpiła z pokrzywdzeniem powoda. Wskazali, że sytuacja dłużnika K. O. (2) w zakresie możliwości spłaty wierzycielowi J. O. kwoty 72.000,- złotych w istocie nie zmieniła się zarówno przed jak i po dokonaniu darowizny . Nie stała się ona zatem niewypłacalna , bądź niewypłacalna w większym stopniu niż przed dokonaniem tej czynności prawnej.

Zgodnie z art. 527 § 1 kodeksu cywilnego gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Natomiast zgodnie z art. 527 § 2 i 3 k.c. czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Na podstawie analizy art. 527 k.c. można wskazać, że przesłankami skargi paulińskiej są : 1) dokonana przez dłużnika czynność prawna z osobą trzecią na skutek której osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, 2) pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika, 3) dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, 4) wiedza, lub możliwość dowiedzenia się przy zachowaniu należytej staranności o działaniu dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela przez osobę trzecią.

Przedmiotem skargi pauliańskiej (art. 527 kc) mogą być wyłącznie czynności prawne - niezależnie od tego, czy będą to czynności prawne jednostronne czy dwustronne, odpłatne czy nieodpłatne, dokonane w sposób dorozumiany lub wyraźny. Zaskarżona może być tylko czynność prawna, której skutkiem jest zmniejszenie majątku dłużnika bądź dlatego, że z majątku tego coś ubyło, bądź że do niego nie weszło to, co mogło i powinno wejść, gdyby czynność nie została dokonana. Z tą zmianą w majątku dłużnika musi jednocześnie wiązać się uzyskanie korzyści majątkowej przez osobę trzecią. Do przyjęcia, iż osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, wystarczy wykazanie, że na podstawie czynności prawnej dłużnika nabyła ona rzecz lub prawo albo została zwolniona z obowiązku, co spowodowało zmianę

w majątku dłużnika prowadzącą do pokrzywdzenia wierzycieli.(patrz. wyrok SN z dnia 7 grudnia 1999 roku I CKN 287/98 Legalis 358615).

Z ustaleń stanu faktycznego w rozpoznawanej sprawie jednoznacznie wynika, że umowa darowizny zawarta pomiędzy dłużnikiem K. O. (2) a pozwanymi, została dokonana przez dłużnika mającego świadomość, że ciąży na nim zobowiązanie z ugody Sądu Rejonowego w Bartoszycach z dnia 23 października 2014 roku w sprawie I Ns 1487/14/11, pomimo tego darowała ona swoim dzieciom będącymi jednocześnie dziećmi powoda na podstawie umowy z dnia 08 października 2015 lokal mieszkalny pozbywając się w ten sposób składnika majątku, z którego mogłoby być zaspokojone roszczenie powoda, poprzez wyzbycie się majątku dłużniczka uniemożliwiła wierzycielowi zaspokojenie z jej majątku.

Z przytoczonego wyżej art. 527 § 2 k.c wynika, że czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był. W orzecznictwie przyjął się pogląd, iż niewypłacalność w wyższym stopniu oznacza, każde istotne bez względu na jego rozmiar, powiększenie niewypłacalności. Dłużnik jest niewypłacalny w wyższym stopniu także wtedy, gdy zaspokojenie można uzyskać z dodatkowym znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka (komentarz do K.C. zobowiązania t.I wyd.5 pod red. Bieńka s.611). Ponadto dowodem niewypłacalności dłużnika może być ale nie musi, nieskuteczność egzekucji prowadzonej przeciwko dłużnikowi, wykazana np. postanowieniem o jej umorzeniu (tamże s.612). W ocenie sądu w rozpoznawanej sprawie czynność umowy darowizny została dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela J. O. na skutek wyzbycia się istotnego składnika majątku przez dłużnika K. O. (2), który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela (tak; Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 listopada 2001 r. (sygn. akt IV CKN 525/00, Lex nr 53110, wyrok I ACa z 27.04.2010 Sąd Apelacyjny w Rzeszowie).

Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego pokrzywdzenie wierzyciela należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia (wystąpienia z żądaniem uznania bezskuteczności czynności prawnej) (patrz wyrok Sądu Najwyższego z 23 lipca 2003 r., II CKN 299/01, wyrok z dnia 22 marca 2001 V CKN 280/2000; Legalis 281507).

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy, należy zauważyć, że na chwilę wystąpienia z żądaniem uznania umowy za bezskuteczną dłużniczka nie posiadała majątku, ani dochodów wystarczających do zaspokojenia wierzytelności powoda. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego w szczególności z akt egzekucyjnych prowadzonych przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Bartoszycach wynika, że postępowanie egzekucyjne z wniosku wierzyciela J. O. przeciwko dłużniczce K. O. (2) nie doprowadziło do zaspokojenia wierzytelności.

Następną przesłanką z art. 527 k.c. jest dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Przy czym nie jest konieczne by pokrzywdzenie wierzyciela było zamiarem dłużnika. Wystarczy, żeby dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności, przy czym świadomość pokrzywdzenia wierzyciela musi istnieć w chwili dokonywania czynności prawnej.

W ocenie sądu rozpoznającego sprawę dłużniczka w dniu 08 października 2015 roku zawierając umowę darowizny lokalu mieszkalnego Ne rzecz dzieci dłużniczka wiedziała o swoich zobowiązaniach wobec powoda.

Kolejną ostatnią przesłanką z art. 527 kc jest wiedza, lub możliwość dowiedzenia się przy zachowaniu należytej staranności o działaniu dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela przez osobę trzecią. Istotne znacznie ma domniemanie prawne przewidziane w art. 527 § 3 kc, zgodnie z którym jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, korzyść majątkową uzyskała osoba będąca w bliskim z nim stosunku domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. W orzecznictwie przyjmuje się, że chodzi o taki stosunek bliskości między dwoma osobami, który uzasadnia przyjęcie, że jedna z nich jest w posiadaniu informacji o obecnej sytuacji majątkowej drugiej osoby (wyrok SN z 24.04.1996 I CRN 61/96 Legalis 29943).

Stosunek bliskości wynika najczęściej z powiązań rodzinnych. W rozpoznawanej sprawie osobą trzecią, która uzyskała korzyść majątkową były wspólne dzieci dłużniczki K. O. (2) i powoda. Nie ulega więc wątpliwości sądu, że były one doskonale zorientowane, że ich matka K. O. (2) zawierając z nimi umowę darowizny lokalu mieszkalnego ma świadomość pokrzywdzenia byłego męża a ich ojca. Ponadto z wyjaśnień pozwanej K. O. (1) słuchanej przed sądem wynikało, iż w momencie zawierania umowy darowizny miała ona świadomość spłaty ojca.

Sąd w punkcie II wyroku na podstawie art. 102 k.p.c. nie obciążył pozwanych kosztami procesu na rzecz strony powodowej mając na względzie trudne warunki materialne pozwanych (k.106).

Sąd przyznał kuratorowi do reprezentowania nieletniego A. O. wynagrodzenie w kwocie 599,99 złotych, na podstawie § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U. 2013, poz. 1476), zgodnie z którym wysokość wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla strony w sprawie cywilnej, zwanego dalej "kuratorem", nie może przekraczać stawek minimalnych przewidzianych przepisami określającymi opłaty za czynności adwokackie.

Zgodnie zaś z przepisem § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800) stawka minimalna opłaty za czynności adwokackie przy wartości przedmiotu sprawy powyżej 50.000,- zł do 200.000 zł wynosi 7200,- zł. Wynagrodzenie przyznane kuratorowi należy uznać za niewygórowane i adekwatne do nakładu pracy włożonego przez kuratora w reprezentowanie pozwanego.

SSR Jolanta Mazurek